

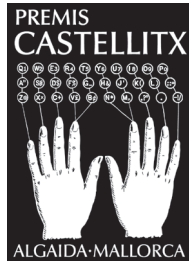
Miquel Pons Bonet

Dissabte de Glòria

*Rosa d'Or de la Pau de Narració Curta
Certamen Literari de Castellitx*

ALGAIDA, 1972

Col·lecció Binària · Premis Castellitx · PC-1972-N-R-0036-0022

© del text: Miquel Pons Bonet

© de l'edició: Ajuntament d'Algaida, 2013

Coberta, maquetació i disseny de la col·lecció: Bartomeu Salas Mascaró

Coordinació editorial: Bartomeu Salas Mascaró

Ajuntament d'Algaida

C/ del Rei, 6 · 07210 Algaida (Illes Balears)

Tel.: 971 12 50 76 · 971 66 56 79

ajuntament@ajalgaida.net

premiscastellitx@ajalgaida.net

biblioteca@ajalgaida.net

www.ajalgaida.net

Queden totalment prohibides, sense l'autorització per escrit dels titulars del copyright, qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació, total o parcial, d'aquesta obra.

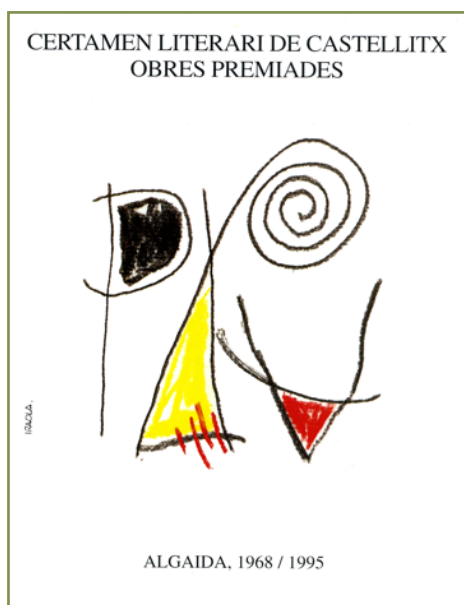
Miquel Pons Bonet

Dissabte de Glòria

*Rosa d'Or de la Pau de Narració Curta
Certamen Literari de Castellitx*

ALGAIDA, 1972

L'any 1972 el Certamen Literari es convocà sota la denominació *U Certamen de Poesia i Prosa i el III Concurs de Poesia Popular (Glosat) en honor de Nostra Dona Santa Maria de la Pau de Castellitx*. Es presentaren un total de trenta-sis composicions: vint treballs de poesia, cinc de prosa i onze de glosat.

La narració *Dissabte de Glòria* de Miquel Pons Bonet fou publicada per primera vegada al recull *Certamen Literari de Castellitx. Obres premiades 1968/1995* (Algaida: Ajuntament d'Algaida, 1995).

La il·lustració de la coberta del volum que recull les obres guardonades als Premis Castellitx entre el 1968 i el 1995 és de Paco Iraola.

Dissabte de Glòria

—T'HAURIES DE MIRAR UN POC més a fer es solcs drets. Si deixasis a lloure es mantí, segur que na Blanca no faria tantes frotarelles.

—Mon pare, ho tenc ben pensat. Ja no faré més solcs, ni drets ni torts. Vull esser frare.

—Frare?

—Sí, mon pare, frare. Cada nit, quan tot calla, una veu me crida que me vol més perfecte, que ho deixi tot i prengui un nou camí.

—I no és primer?

—És sa veu de Déu.

—Com és sa veu de Déu?

—La veu de Déu parla...

—I és sa veu de Déu que te fa portar una gatova dins sa camisa i t'escarrinxa sa carn? Ta mare diu que portes ses camises tacades de sang.

En Jaume va restar tallat. Se li va encendre la carn i els colors de la cara. Com a resposta va acalar el cap.

—Ho he pensat bé.

—I una dona?

—Ni una ni cent ni mil!

—O també vols deixar es camp com es qui se'n van a viure a Ciutat?
Et fa por es sol i sa feina?

—Me fa por no escoltar Déu.

—Qui t'ha posat aquest cap de fil dins sa mollera? Es vicari, es capellans? I no veus què fan ells?

—Déu, mon pare.

—Déu...?

Així rallaven, pare i fill, a un ull de sol, ran d'una paret, mentre berenaven de pa de xeixa i llonganissa fresca. Però la conversa va acabar amb un silenci imposat per la confessió tan sincera del fill com inesperada pel pare.

—Tu creus...?

—Sí!

—I fa temps?

—Anys!

—I fins ara?

—No havia tengut coratge.

Acabaren de berenar i el pare agafà el mantí de l'arada.

—Tu pots eixarmentar aquestes fileres de vinya.

El pare, que sempre solia cantar, anava capficat darrera l'arada que aguantava amb la mà dreta. El braç esquerre es doblegava a l'esquena.

El fill, rompuda la cadena del silenci, sentia una pau i un goig que li feia cantussejar els Goigs de la Mare de Déu de la Pau mentre s'acalava aplegant llargs i enravenats serments.

En Jaume ja no tornà al camp. Sols es cuidava dels treballs de casa. Dels animals. De segar un poc de veça per a les vaques. De regar l'hort i els cossiols de sa mare.

Els vespres, com d'amagat, anava a escola amb el vicari, que li ensenyava les primeres lliçons de llatí i li costava molt. No hi havia manera amb les declinacions i pretèrits i supins.

De nin petit ja havia anat molt per l'església. Era comanat per penjar els domassos i ficar-se dintre la coveta de Betlem, compondre pastorets i casetes i enfilear les grogues mandarines i les neules calligrafiades.

Totes aquestes coses no eren noves a la gent i no els feia obrir els ulls. Sols el dia que va córrer la nova que en Jaume se n'havia anat de frare es pegaven tocs pel cap exclamant:

—Si ho havia estat tota sa vida!

—Era més capellà que es capellans

—O li feia por sa feina des camp.

—No, i sols tenen parents d'enfora

En digueren tantes, de coses, i de tot color...

En Jaume no se va acomiadar de ningú. Els pares juntament amb el vicari i professor de llatí l'acompanyaren al moll. El moll era quasi solitari. Aquella nit d'hivern, el port tenia un aspecte de tristor. Els carabiners portaven el coll alt de la capa verda i el fusell era humit de saladina. La mar es movia i els llums dels hotels semblaven jocs d'espases.

Tots callaven. Al darrer cop de la sirena, en Jaume besà els pares i la mà del seu mestre. Totes les paraules sobraven. La mare que fins al moment havia estat serena, començà a plorar. El pare dissimulava la pena sens poder evitar les llàgrimes.

Hi havia renou de corrioles i crits de mariners. La nau blanca es decantava. Totes les paraules absents estaven dins el volateig dels mocadors de l'adéu. El vicari amb la mà peluda de poca feina, no separant-la molt del ventre rodonet, féu la senyal de la creu beneïnt el futur frare.

Aleshores els pares començaren a veure ben clar el seu camí, el seu destí. Havien gratat la terra més de mitja vida, de dia i nit com el que diu, per fer un fill ric i ara la mar l'allunyava per a sempre. S'havien equivocat. En Jaume hauria estat bé perquè ells foren, i eren, dos cucs terrosos. Ara pensaven que un fill únic era una desgràcia. En volgueren un i ric i, per ells, acabava de morir-se perquè ells ja eren morts. La terra tornarà garriga. Els arbres no fruitaran. Les parets seran enterrossalls. L'esperança humana s'esbucava perquè no creien massa amb la divina.

Els pares es miraren breument sens dir mot.

La nau s'allunyava. Un i altres es destriaven per entre els ulls brillants. Encara aletejaven els mocadors a cada vorera...

El vicari conduïa el 600. El vicari intentava rompre el silenci, movia conversa, parlava de les millores de ciutat, de la Seu, de l'autopista,... i les respostes eren monosíl·labs serrats. Els pares s'estrenyien les mans...

Al monestir en Jaume va perdre moltes d'hores de la nit estudiant llatí. Abans de colgar-se li semblava que sabia de cor *rosa, as, leo, nis* i a la matinada tot s'havia esborrat de la seva intel·ligència.

En Jaumet davant el mestre de novicis tornava petit i poruc igual com quan anava a l'escola amb el mestre valencià, que semblava Napoleó. Els condeixebles, molt més joves que ell, reien i en Jaume tenia els punys estrets i quasi feia sagnar els llavis amb les dents. Si la vocació no hagués estada forta i sincera més d'una vegada hauria deixat el monestir.

Una tarda l'abat el va cridar a la seva cella. A en Jaume, les cames li tremolaven i tot el cos era banyat de suor.

L'abat li va allargar la mà on lluià l'ametista de l'anell i en Jaume el besà fent una reverència tan complida, que va retronar el trespol.

—Segui, germà.

En Jaume es va seure a una cadira com les de la sagristia del seu poble, que tantes vegades havia col·locades al presbiteri per als funerals i misses majors.

L'abat, amb veu lenta i fonda, li contà el miracle del joglar de la joglaria de mestre Berceo. En Jaume, que escoltava molt atent, pensava què voldria dir amb tants de bots i cucaveles que li semblaven irreverents, fins que el pare abat anomenà Nostra Dona Santa Maria.

—Vós, germà, sou un nou joglar. Vós heu d'agrair a Nostra Dona, la del vostre poble i la d'aquí són la mateixa, la vocació.

L'abat anava traient conclusions de la seva contarella, que confonia de cada vegada més en Jaume.

—Prest rebreu l'hàbit de germà, fill de Sant Benet, i com a germà viu-reu dins l'orde.

—I les meves mans no podran alçar Déu?

—L'alçaran amb el cor i amb tots els vostres actes.

Les paraules del pare abat li donaren molts de maldecaps. Quants de pensaments i cavil·lacions el martellejaven. Si acceptava, mai per mai podria tornar al poble, ell que havia somiat tantes de vegades la missa nova i el dinar baix de la porxada de Castellitx, a damunt l'era, o a l'ombra dels arbres i pels jardins de la possessió. I la casulla brodada dins la imaginació amb l'*Agnus Dei*, dret sobre el llibre de Sentències, les claus de Sant Pere, espigues, ocells, un cor amb flames...

Una mica d'orgull es mesclà amb la covardia. Del pensament no es treia la paraula llec, llec... I recordava, a qui havia vist pegar als porcs amb la corretja que li cenyia hàbit i cintura.

—I si tornava a ca meva? Mon pare me rebria amb els braços oberts. I el poble, què diria el poble?

Per terra anava tota la illusió de la seva vida.

—Per guardar porcs i segar bé podria ajudar a mon pare.

Passaren els dies amb desolació completa. Ara pensava deixar el monestir, ara pensava que era la voluntat de Déu que fos llec.

El mestre de novicis esperava la resposta i en Jaume perllongava i perllongava. Dins ell hi havia un estira i amolla, una intranquil·litat.

Els monjos notaren que fonia com la cera i que al cor no cantava com abans.

Definitivament es va quedar al monestir. El pare abat el posà al seu costat i el dia que prengué l'hàbit conservà el nom de Jaume, recordant el patró de la seva parròquia al poble, més l'afegitó de Castellitx.

Acceptar la condició de frare llec va suposar un sacrifici molt gran, que significava no tornar mai al poble tantes vegades somiat.

La bona color li comparegué a la cara. Al cor va tenir altra vegada la veu plena encara que un poc salvatge. A l'hort podava rosers i cuidava les hortènsies blaves que li foren tan noves.

Ah, quin gust de treure el calze a l'altar!

Fra Jaume, a l'hora de l'elevació, es quedava aferrat als ornaments, el cor paralytitzat, sentint la presència de Déu limitada, conscient del gran abisme que hi havia entre les seves mans i el pa consagrat que mai no tocaria ni transformaria en carn divina.

L'abat admirava aquell rostre, un poc deformat pel calze, i aquella fe...

Era temps de Quaresma. La vida, tan sòbria al monestir, encara hi tornava més amb els dejunis, que mortificaven tots els sentits.

Era temps de primavera. L'hort perfumat. El sol tebi. La neu sols a les muntanyes morades.

La Pasqua era prop. Fra Jaume, aquell any, fou l'encarregat de l'anyí pasqual.

L'anyí pasqual era tendre, tenia la llana neta i rosada. Fra Jaume cuidava amorosament l'anyí. A sobre els seus genolls li llepava el sucre dins el call de la mà, i una salivera dolça li regalimava entre els dits.

L'anyí dormia a la cel·la de fra Jaume. L'anyí corria darrera fra Jaume amb la gola del sucre i la calor dels seus braços. Al monestir feia fred per tot arreu.

Fra Jaume portava l'anyí al sol de l'hort i del claustre.

Dimarts i Dimecres Sant l'anyí seguí totes les petjades, fra Jaume. Feren la prova d'entrar al temple i l'anyí caminava, caminava... I això tots els dies de la Setmana Santa.

Ara, l'anyí era grassó i net, rulla la seva blanca llana i tenia suau el belar.

Dissabte Sant, després de les benediccions i lletanies, a l'altar major hi havia encès el ciri pasqual i l'aigua beneïda era nova dintre una olla d'aram molt lluenta. S'endevinaven les alegries de Pasqua. Repicaven les campanes. Al presbiteri hi havia ous pintats amb alfes i omegues, peixos, palmes, ics, creus...

Tot era silenci. Els ulls dels monjos eren molt oberts i com cada any estorats. Pel portal de l'església entrava fra Jaume amb la mà dolça i ensucrada. A darrera, l'anyí, el blanc anyí pasqual, amb una banderola vermella i cintes de colorins al coll. L'anyí belava... i fou entregat a l'ofertori, al sacrifici...

La bava dolça de l'animalet tenia humida la mà de fra Jaume, que no li allunyava la mirada. L'anyí belava i feia moure les cintes i la banderola.

Fra Jaume aguardava que el pare abat acabés la missa per portar-se l'anyí, el Sant Anyí, a la cel·la. I no succeí tal com imaginava. Fra Daniel, el mateix que pegava als porcs amb la corretja, l'agafà amb les seves mans d'estenalles i fugí dintre la fosca.

Fra Jaume va romandre amb la boca oberta i els braços allargats.

—Pobre anyí, va dir, acariciant l'anyí de pedra d'un capitell del claustre. I va pujar lent a la cel·la. I el banc on dormia era més dur que mai i li capolava la carn. I totes les coses eren plenes de tristesa perquè ell estava molt trist. No podia dormir. De tant en tant estirava la mà per amorosir la fina llana de l'anyí company i topava amb la palla cada vegada més freda.

Un amarg belar tremolós i l'enyorament pujava a l'hort fins a omplir tota la cel·la.

Encara no era de dia. Els galls del monestir no cantaven. Fra Jaume botà del jaç, i a la pica del claustre, on es bellugaven les darreres estrelles, amb les mans es va rentar la cara. La fresquíssima aigua li va alleugerir el pes i el dolor al cap. El pressentiment de fra Jaume era que aquella Pasqua seria de sang. Que la sang de l'anyí, vessada sens necessitat, no esborraria culpes sinó que marcaria les lloses del pati, on després el llec tiraria poals d'aigua.

Fra Jaume esperava la mort de l'anyí amb la mateixa angúnia del qui espera la mort a casa. I la mort de l'anyí no es podia torbar. De la seva carn en dinarien tots els monjos. La seva pell i els seus ossos anirien al ca sempre afamegat, que lladrava les vint-i-quatre hores.

—I el mataran!

—I el menjaran!

—I jo...

Mentre les campanes escampaven sons d'alleluies per l'ampla planura, encara humida de rosada, el belar llarg i ofegat de l'anyí tombat a sobre una banqueta anava morint.

Fra Daniel tenia a les mans la ganiveta banyada de sang. Tres llecs, que havien deixat feia anys el mantí, l'era, el picó, la mina, per trobar pau i ombra als murs del monestir, l'aidaven.

—És l'anyí més gras i hermós que he vist mai!

—Té la carn d'un àngel!

La cella de fra Jaume donava a sobre el pati on encara la sang era calenta.

Fra Jaume netejà una clapa al vidre entelat i destrià mort al seu amic amb un freu sangonós al coll que li tenyia la blanca llana. Fra Jaume va girar-se d'esquena a la finestra i es tirà de cara sobre el llit...

A la taula del refectori tota la comunitat era a l'entorn de l'abat que tenia la color entre groc safrà. Al seu costat fra Alfons, alt i sec com un card, que com a major era l'encarregat de trinxar l'anyí pasqual.

Sobre la taula de fusta negra, una rostidora amb l'anyí pasqual daurat pel foc sobre una jaça de lletuga tendre. El pare abat, mans juntes, digué *Benedicamus...* i els monjos feren el senyal de la creu.

Fra Alfons anava tallant la colrada carn del xotet, que cruixia al pas de la ganiveta d'acer. Tots menjaven i parlaven. El migdia de Pas-

qua posaren fita a la lectura del Llibre de Job i l'Any Sant, meditacions de tota la Quaresma.

L'abat anava recorrent amb la mirada tots els seus monjos. Cercava entre ells la cara sana de fra Jaume, i fra Jaume no hi era.

Una calor més encesa que la que dona el vi prengué pel cos de l'abat. Una ànsia i una por li apagaren el somriure. El temps d'estar a taula es feia llarg. L'abat recordava l'expressió amorosívola del monjo Dissabte de Glòria. Sols a les solemnitats els monjos bevien una copeta de licor de les pròpies destil·leries i l'alcohol, els pegava a les cames i al cap.

Havien passades dues, tres hores... Fra Jaume es va despullar de l'hàbit monacal. Tot era resolt. Clarament resolt.

Al refectori els monjos celebraven la Pasqua menjant l'anyí que ell havia cuidat, entendrit, besat tants de dies. Ningú, en aquella hora no descobriria la seva absència, la seva fuga.

Fra Jaume davant la cella de l'abat recordà aquella sola vegada, que es va col·locar l'anell al dit al temps que acariciava l'ametista quan espolsava el pectoral i el bàcul.

Fra Jaume travessà el solitari claustre, temorenc que els sants i els sepulcres l'assenyalassin. S'arrossegava per la paret i sortí per la porteta de l'hort, que sempre xisclava.

Saltà l'aspra murada i prengué camí entre les terres calentes, assolellades per un sol d'abril de les tres de la tarda.

Aquell camí bé podria ésser el camí de la mort. I com si anés o fugís de la mort, així en Jaume caminava...

Acabaren de dinar els monjos i s'escamparen cercant la fresca primavera. El pare abat tocà a la porta de fra Jaume una i més vegades. Ningú no respongué. El pare abat entrà. A terra, l'hàbit negre tirat i el caixó on dormia l'anyí abans de Dissabte de Glòria.

Mentre, en Jaume caminava entre terra i terra, solitud i solitud..., l'oratge de la tarda escampava per l'immens camp, fins a colgar-se a les muntanyes, el so de les campanes del monestir, que arribaren greus com les notes de la Seqüència de Difunts...

